

Srbija

Srbija je ostvarila malo primetnog napretka u pogledu ljudskih prava u 2011. godini, uprkos ratifikaciji u Evropskom parlamentu u januaru Sporazuma Evropske unije o stabilizaciji i pridruživanju sa Srbijom i hapšenjima Ratka Mladića i Gorana Hadžića, dvojice preostalih begunaca koje je potraživao Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u Hagu. Situacija u kojoj se nalaze etničke manjine i dalje je zabrinjavajuća, nezavisni novinari se suočavaju s pretnjama i nasiljem, a slabašnom azilantskom sistemu je potrebna reforma. Produbljivanje napetosti u odnosu na Kosovo je pogoršalo dijalog Srbije sa Evropskom unijom.

Krajem jula kosovske vlasti su poslale oklopne jedinice na severnu granicu Kosova, nastanjenu kosovskim Srbima, u neuspešnom pokušaju da preuzmu kontrolu nad dva granična prelaza. Lokalni Srbi su postavili barikade na putevima kako bi ih zaustavili i došlo je do pucnjave u kojoj je ubijen jedan kosovski policajac. Krajem avgusta nemačka kancelarka Angela Merkel posetila je Beograd i upozorila srpske vlasti da moraju normalizovati odnose sa Kosovom kako bi se Srbija približila članstvu u Evropskoj uniji.

Odgovornost za ratne zločine

U maju i julu, respektivno, preostala dva lica koje je MKSJ osumnjičio za ratne zločine, Ratko Mladić, vojni komandant bosanskih Srba tokom rata, i Goran Hadžić, lider separatističkih snaga hrvatskih Srba u vreme rata, uhapšeni su na srpskom tlu, čime se okončao dug period nekažnjivosti za ratne zločine počinjene u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Tokom svoje posete Srbiji u septembru mesecu, glavni tužilac MKSJ-a Serž Bramerc pohvalio je srpsku vladu zbog hapšenja Ratka Mladića i Gorana Hadžića, ali je takođe naglasio značaj tehničke saradnje Srbije sa tribunalom u Hagu u vezi sa tekućim suđenjima. Pored toga, on je naglasio značaj regionalne saradnje u pogledu krivičnog gonjenja ratnih zločinaca.

Domaća krivična gonjenja za ratne zločine nastavila su se bez zastoja, mada se srpsko Veće za ratne zločine Višeg suda u Beogradu suočilo s kritikom zbog ograničenog napretka u krivičnim postupcima vezanim za ratne zločine kao i zbog optužnica protiv lica osumnjičenih za ratne zločine od kojih se na kraju odustalo zbog nedostatka dokaza.

U martu je Jovana Divjaka, generala bosanske vojske tokom rata, uhapsila austrijska policija po osnovu srpskog naloga za hapšenje u Austriji jer se tereti da je počinio ratne zločine 1991. godine nad pripadnicima Jugoslovenske narodne armije (JNA) u Dobrovoljačkoj ulici u Sarajevu. Mnoge nevladine organizacije i predstavnici nevladinih organizacija, uključujući predsednicu Helsinškog komiteta u Srbiji, osudili su optužnicu kao sramnu i provokativnu, pogotovo zato što je Divjak aktivan član zajednice nevladinih organizacija. Okružni sud u Korneuburgu u Austriji odbio je zahtev Srbije za izručenjem, i Divjak je oslobođen u julu mesecu. Bilo je i nekoliko drugih optužnica i hapšenja, koji su privukli pažnju medija, zbog ratnih zločina protiv Jugoslovenske narodne armije—uključujući slučajeve Ejupa Ganića, bivšeg *de facto* bosanskog potpredsednika tokom rata, i Ilije Jurišića, bivšeg visokog zvaničnika Ministarstva unutrašnjih poslova tokom rata—od kojih se na kraju odustalo zbog nedostatka dokaza i pritiska nevladinih organizacija i vladinih zvaničnika.

Medijske slobode

Neprijateljski postupci prema nezavisnim medijima i novinarima i dalje su ozbiljan problem. Milan Savatović osuđen je na 10 meseci kućnog pritvora u maju, tri godine nakon brutalnog napada iz 2008. godine na Boška Brankovića, snimatelja medijske kompanije B92, tokom protesta zbog hapšenja Radovana Karadžića. Dvojica Savatovićevih saučesnika osuđeni su na uslovne kazne. Novinarska udruženja su kritikovala blage kazne, tvrdeći da srpski propisi ne štite adekvatno novinare.

U januaru i februaru, u televizijskom programu „Insajder“, u okviru serijala naslovljenog „Prevara veka“, izveštavalo o navodnim finansijskim zloupotrebama u Rudarskom basenu Kolubara, koji se nalazi blizu Lazarevca. U očitom pokušaju zastrašivanja nakon emitovanja, nepoznati počinioци u Lazarevcu su polepili umrlice „obznanjujući“ smrt Insajderovih novinara.

Danilo Žuža i Miloš Mladenović, za koje se veruje da su povezani sa ekstremnim nacionalističkim grupama, uhapšeni su zbog prebijanja Teofila Pančića, političkog komentatora, u julu 2010. godine. U septembru 2010. godine osuđeni su na tri meseca zatvora, iako se zakonski propisana kazna za to krivično delo kreće u rasponu od šest meseci do pet godina zatvora. Međutim, pošto nisu ranije krivično gonjeni i osuđivani, kao i zbog njihovog starosnog doba (oboje su imala po 20 godina), izrečene su kazne ispod zakonski propisanog minimuma. Pančić je podneo žalbu na prvostepene presude. U novembru je Apelacioni sud u Beogradu dosudio Mladenoviću i Žuži dodatnih sedam meseci zatvora.

Srpska vlada trenutno razmatra dugoočekivani nacrt zakona o medijskoj strategiji koju joj je prosledilo Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva. Novinarske nevladine organizacije i udruženja u Srbiji kritikovali su nacrt zbog toga što i dalje dopušta državno vlasništvo nad medijima kao i zbog, prema njihovim rečima, neodgovarajućih zaštitnih mera protiv političkog uplitanja u pogledu medijskog sadržaja.

Postupanje prema manjinama

Romi su i dalje izloženi diskriminaciji i napadima. U martu je jedan romski dečak verbalno vređan i pretučen izvan njegove srednje škole; mladići koji su za to odgovorni uhapšeni su, ali protiv njih još uvek nije podignuta optužnica. U sličnom incidentu u maju mesecu, tri napadača pretukla su mladog punoletnog Roma u autobusu javnog gradskog prevoza. Oni su uhapšeni, ali optužnica još uvek nije podignuta.

Romske porodice koje žive u nehygijenskim naseljima u Beogradu suočavaju se sa prisilnim raseljavanjem uz slab pristup alternativnom smeštaju. Dvanaest romskih porodica je raseljeno iz svojih domova ispod Pančevačkog mosta u junu mesecu bez prethodne najave. Policija ih je otpratila do predgrađa Beograda gde su smešteni u metalnim kontejnerima bez pijaće vode, kanalizacije i električne struje. Pet porodica je raseljeno iz svojih domova u Skadarskoj ulici u Beogradu, i one su sledeću noć provele spavajući u gradskim parkovima uprkos zahtevu dvadeset dve nevladine organizacije upućenom vlastima da im obezbede alternativni smeštaj.

Branioci ljudskih prava

Parada ponosa za gej prava, zakazana za 2. oktobar, otkazana je zbog strahovanja od masovnog nasilja. Bezbednosne procene policije ukazivale su da bi moglo doći do nemira i sukoba između ekstremnih desničarskih grupa i učesnika parade. Mnoge domaće i međunarodne nevladine organizacije optužile su vlasti da su ustuknule pred pretnjama, te da se nisu na odgovarajući način uhvatile u koštac sa govorom mržnje. U svom saopštenju, Antje Rotemund, šefica Misije Saveta Evrope u Beogradu, izjavila je da je duboko zabrinuta zbog stepena mržnje i nasilja u srpskom društvu koje je dovelo do otkazivanja događaja.

U aprilu 2011. godine, srpski sud je izrekao kaznu od dve godine zatvora ekstremnom desničarskom lideru Mladenu Obradoviću zbog podstrekivanja na nasilje tokom gej parade ponosa održane 2010. godine. Viši sud u Beogradu je utvrdio da je Obradović, lider

ekstremne grupe „Obraz“, koristio nasilje kako bi prekinuo skup radi podstrekivanja mržnje i diskriminacije. Sud je preostalih 13 optuženih lica osudio na zatvorske kazne u rasponu od 8 do 18 meseci. Gej aktivisti i zagovornici građanskih sloboda opisali su izrečene presude kao važne jer su to prve ikad izrečene presude u Srbiji zbog diskriminacije gej osoba, ali su prigovorili da su isuviše blage.

Azilanti i interno raseljena lica

Srpski Zakon o azilu stupio je na snagu u aprilu 2008. godine, prenoseći ovlašćenje za donošenje odluka o azilu sa Kancelarije visokog komesara Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR) na srpsku Kancelariju za azil. Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova, u Srbiji je registrovano 2.134 lica koja su tražila azil u periodu od početka januara do kraja avgusta, što predstavlja izrazit skok u odnosu na 2010. godinu kada je registrovano 522 lica koja su tražila azil. Čini se da je do porasta azilanata došlo zbog priliva imigranata iz Grčke, Turske i Makedonije. Trenutno postoje dva centra za azilante u Srbiji – u Banji Koviljači i Bogovađi; centar u Bogovađi je otvoren u junu mesecu i već je popunio svoje kapacitete. Do sada nije bilo izveštaja o lošem postupanju ili zlostavljanju, ali UNHCR izveštava da je prenatrpanost verovatna.

U martu je Komesarijat za izbeglice i interno raseljena lica (IRL) Republike Srbije, u saradnji sa UNHCR-om, objavio procenu potreba interno raseljenih lica. U dokumentu se iznosi da je u Srbiji 73.358 izbeglica, uglavnom iz Hrvatske, i 97.286 lica sa Kosova sa potrebama koje proističu iz činjenice da su raseljeni u Srbiji.

UNHCR je u martu izvestio kako je iz Srbije (uključujući Kosovo) u Evropu i Severnu Ameriku stiglo 28.900 azilanata u 2010. godini. Najveća grupa azilanata na svetu u 2010. godini bila je iz Srbije (uključujući Kosovo), prema UNHCR-u. Prema srpskom ministru unutrašnjih poslova, 95 odsto tražilaca azila iz Srbije u zapadnoevropskim zemljama pripadaju etničkim manjinama, među kojima su mnogi Romi iz Srbije i sa Kosova.

Ključni međunarodni akteri

Ratifikacija Sporazuma Evropske unije o stabilizaciji i pridruživanju sa Srbijom u Evropskom parlamentu predstavljala je ključni korak Srbije ka članstvu u Evropskoj uniji. U rezoluciji su pogotovo naglašeni značaj raspuštanja paralelnih struktura na severu Kosova i potreba za poboljšanjem postupanja prema manjinama.

U oktobru je Evropska komisija preporučila da Srbija postane kandidat za članstvo u Evropskoj uniji „pod pretpostavkom da se Srbija ponovno angažuje u dijalogu sa Kosovom“. U propratnom izveštaju o napretku pohvaljeni su napor Srbije u oblasti pravosudne reforme i poboljšani pravni i politički okviri za zaštitu ljudskih prava, ali se u izveštaju o napretku takođe poziva na ulaganje većih napora radi suzbijanja pretnji i nasilja nad novinarima i medijima, te poboljšanja položaja Roma.

Nakon razmatranja u martu mesecu, Komitet Ujedinjenih nacija za eliminisanje rasne diskriminacije zatražio je od srpskih vlasti da obustave prisilna raseljavanja Roma i da poboljšaju njihov pristup obrazovanju i ličnim dokumentima. U septembarskom izveštaju o Srbiji, Tomas Hamarberg, komesar Saveta Evrope za ljudska prava, naglasio je potrebu za suzbijanjem govora mržnje ekstremnih desničarskih grupa, obezbeđivanjem zaštite za novinare i unapređenjem ljudskih prava za Rome.

Kosovo

Situacija u pogledu ljudskih prava na Kosovu malo se poboljšala u 2011. godini, u kontekstu posrnulih pregovora sa Srbijom i napetosti između Srba i Albanaca na severu Kosova koje su ponekad za posledicu imale nasilje. Pravosudni sistem je ostao slab, uprkos naporima da se krivično gone pojedinci zbog korupcije i ratnih zločina. Kosovski Romi, Aškalije i Egipćani (grupa koja govori albanski s navodnim poreklom iz Egipta) i dalje su marginalizovani i ranjivi zbog diskriminacije. Opšti izbori u decembru 2010. godine odigrali su se bez nasilja, ali su bili praćeni neregularnostima za koje su međunarodni posmatrači ustvrdili da dovode rezultate izbora u pitanje.

Zaštita manjina

Rome, Aškalije i Egipćani se i dalje suočavaju s istrajnom diskriminacijom—pogotovo u pogledu stanovanja i pristupa uslugama javnih službi—i najvišim stopama nezaposlenosti, napuštanja školovanja i smrtnosti na Kosovu.

Nakon slučajnog izbivanja požara u januaru mesecu u njihovim socijalnim stanovima u Plemetini, opština Obilić, oko 250 Roma, Aškalija i Egipćana bilo je prisiljeno da se preseli u improvizovani kamp bez električne struje i stalnog pristupa tekućoj vodi. Tokom leta je došlo do nestašice vode u kampu. U vreme pisanja ovog izveštaja tek je trebalo dovršiti popravke u njihovim stanovima, te su oni i dalje boravili u privremenom kampu.

Napetosti između Srba i Albanaca na severu Kosovu su se pojačale u avgustu nakon što su kosovske vlasti zauzele granične prelaze prema Srbiji. Srbi na severu Kosova su postavili barikade na putevima i održavali proteste koji su potrajali do novembra, pri čemu je jedno lice smrtno nastradalo–kosovskog policajca su usmrtili srpski demonstranti u okršaju na graničnom prelazu krajem jula. U septembru je šesnaest Srba i četiri pripadnika mirovnih snaga na Kosovu pod vođstvom NATO-a (KFOR) povređeno u sukobu oko srpskih blokada puteva u blizini graničnih prelaza.

Domaći tužioci su primili 60 prijava o međuetničkim incidentima tokom prvih devet meseci 2011. godine, prema podacima kosovskog tužilaštva. U izveštajima Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) se ukazuje, iako je većina incidenata bila manje ozbiljna, uključujući slučajeve vandalizma na verskim lokalitetima u januaru i februaru, da je bilo teških napada i ubistava.

Jedan Srbin je usmrćen, a njegov sin je ranjen u jednom selu u opštini Orahovac u oktobru. U vreme pisanja ovog izveštaja, policija je tek trebalo da izvrši hapšenja. Jedan Srbin je usmrćen, a još trojica Srba, uključujući jednog policajca, povređeni su u incidentu u Mitrovici u novembru mesecu. U vreme pisanja ovog izveštaja, policija je sprovodila istragu.

U oktobru je Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) pozvala kosovske vlasti da učine više kako bi zaštitile srpske povratnike u jednom selu u opštini Uroševac nakon podmetanja požara na pravoslavnom groblju u oktobru i talasa provala i pljački od avgusta meseca naovamo.

Povratak izbeglica i interno raseljenih lica

U martu je UNHCR izvestio da je iz Srbije i sa Kosova pristigao najveći broj tražilaca azila u „industrijalizovane“ zemlje u 2010. godini. Ovaj trend se pripisuje liberalizaciji viznog režima Evropske unije prema Srbiji i ekonomskim problemima i diskriminaciji s kojima se manjine suočavaju na Kosovu. Većina zahteva za azilom je podneta u Evropi. Prema podacima UNHCR-a, mnogi tražioci azila su Romi, Aškalije i Egipćani sa Kosova. Skoro svi zahtevi za azilom su odbačeni.

UNHCR na Kosovu je zabeležio ukupno 695 dobrovoljnih povrataka pripadnika manjinskih grupa tokom prvih sedam meseci 2011. godine, što predstavlja pad u odnosu na 2010. godinu: 237 Srba, 76 Roma, 187 Aškalija i Egipćana, 36 Bošnjaka, 68 Goranaca, 12

Albanaca (u oblastima sa srpskom etničkom većinom, uglavnom u Mitrovici) i 7 Crnogoraca.

Deportacije lica sa Kosova iz Zapadne Evrope su se nastavile, uz nedovoljnu pomoć koja se pruža povratnicima nakon što se nađu na Kosovu. Prema podacima UNHCR-a, 1.334 lica sa Kosova je deportovano iz Zapadne Evrope tokom prvih sedam meseci 2011. godine, uključujući deportovanje 336 lica u oblasti gde predstavljaju manjinu: 168 Roma, 76 Aškalija, 5 Egipćana, 22 Bošnjaka, 8 Goranaca, 3 Turčina, 16 Albanaca i 38 Srba.

Deportacije i dalje nesrazmerno pogađaju romsku, aškalijsku i egipćansku zajednicu, pri čemu većina povratnika živi u nehigijenskim naseljima gde nemaju osnovne komunalne usluge poput tekuće vode i električne struje. Dečji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF) izvestio je u avgustu da su većina romske, aškalijske i egipćanske dece povratnika sada upisana u matične knjige, što im daje zakonsko pravo pristupa obrazovanju i drugim uslugama socijalne zaštite. Tri četvrtine još uvek ne pohađaju školu zbog siromaštva, razlika u nastavnim planovima i programima, i jezičkih barijera.

Nemačka savezna država Severna Rajna–Vestfalija, koja je primila najveći broj kosovskih Roma, Aškalija i Egipćana u Nemačkoj, obustavila je prisilan povratak Roma, Aškalija i Egipćana tokom zimskih meseci 2010. i 2011. godine zbog zabrinutosti za njihovu bezbednost na Kosovu. Prisilni povraci iz Severne Rajne–Vestfalije su se nastavili u aprilu 2011. godine, mada su iznijansirane procene koje su uvedene u septembru 2010. godine značile kako će biti manja verovatnoća da će deca školskog uzrasta biti deportovana.

Aktivisti i romski lideri izrazili su svoju zabrinutost u martu i aprilu 2011. godine zbog odsustva medicinskog tretmana zbog trovanja za većinu bivših stanovnika olovom zagađenog kampa u Mitrovici koji je zatvoren u oktobru 2010. godine. Sličan kamp zagađen olovom „Osterode“ je i dalje otvoren jer oko 20 porodica koje su ostale tamo strahuje od nasilja i diskriminacije ako bi se vratili u svoje stare domove u južnom delu Mitrovice. U julu 2011. godine, vlasti u severnom delu Mitrovice postigle su dogovor sa međunarodnom humanitarnom organizacijom „Mercy Corps“ i Evropskom komisijom da obezbede zemljište za izgradnju domova za ove porodice.

Nekažnjivost, odgovornost i pristup pravdi

Delimično ponovljeno suđenje u MKSJ-u Ramušu Haradinaju, bivšem premijeru Kosova, i Idrizu Balaju i Lahiju Brahimaju, komandantima Oslobođilačke vojske Kosova (OVK), započelo je u avgustu po tačkama optužnice vezanim za zlostavljanje ratnih zarobljenika u

prитvorskoj jedinici OVK. Ključni svedok tužilaštva, koji je odbio da svedoči na prvom suđenju, opet je odbio da dâ iskaz navodeći strah za svoju bezbednost, što je ponovno probudilo zabrinutost oko bezbednosti svedoka koju je Žalbeno veće MKSJ-a navelo kao razlog za ponavljanje suđenja.

U januaru je Parlamentarna skupština Saveta Evrope usvojila izveštaj švajcarskog parlamentarca Dika Martija u kome se navodi da su neki pripadnici OVK, uključujući aktuelne visoke zvaničnike na Kosovu, učestvovali u otmicama, prisilnim nestancima i ubistvima Srba nakon okončanja rata, kao i trgovini ljudskim organima i organizovanom kriminalu, uključujući krijumčarenje oružja i narkotika. U maju mesecu je Evropska unija odobrila uspostavljanje specijalnog tima u okviru svoje Misije vladavine prava i policijske misije na Kosovu (EULEX) radi istrage ovih navoda. U avgustu je EULEX imenovao iskusnog američkog tužioca da vodi istragu.

U oktobru je u Prištini započelo suđenje sedmorici kosovskih Albanaca koji se terete po odvojenim tačkama optužnice za trgovinu ljudskim organima i trgovinu ljudima. Ovaj predmet je poznat kao slučaj „Medicus“. Optuženi se terete da su namamljivali donore organa iz siromašnih zemalja na Kosovo uz lažna obećanja o visokim isplatama u zamenu za njihove bubrege.

U periodu od jula 2010. do juna 2011. godine, EULEX je okončao pet postupaka za ratne zločine, pri čemu su tri postupka u toku, a šezdeset sedam predmeta se nalazi u pretpretresnom postupku.

Krivično gonjenje Fatmira Limaja, poslanika vladajuće političke stranke u kosovskom parlamentu, za ratne zločine odloženo je u martu za septembar zbog konfuzije oko toga da li ima pravo na poslanički imunitet od krivičnog gonjenja ili ne. U septembru je Ustavni sud Kosova odlučio da zakonodavci nemaju imunitet od krivičnog gonjenja, te je okružni sud naložio meru kućnog pritvora za optuženog. Limaj se tereti da je mučio i ubio srpske i albanske zarobljenike u mestu Klečka 1999. godine.

Uoči samog početka sudski postupak se suočio sa zastojem krajem septembra kada je ključni svedok, koji se nalazi u režimu zaštite svedoka, Agim Zogaj, pronađen mrtav u jednom parku u Nemačkoj. Mada je u istrazi nemačke policije naznačeno da se radi o samoubistvu, Zogajeva porodica je kritikovala zaštitu koju mu je ponudio EULEX, dodajući da je Zogaj bio snažnim pritiskom. Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za

ljudska prava primetila je da ovaj predmet ukazuje na širi izazov delotvorne zaštite svedoka na Kosovu.

Medijske slobode

U otvorenom pismu u februaru mesecu, Kristofer Del, ambasador Sjedinjenih Američkih Država na Kosovu, optužio je tri medija—*Kohu Ditore*, *Koha Vision TV* i *Express*—da su nezakonito postupili kada su pribavili i izvestili o SMS porukama i snimljenom razgovoru između ambasadora Dela i kosovskih političara tokom predsedničkih izbora koji su se održavali tog meseca. Nezavisna komisija za medije na Kosovu oslobodila je ove tri medijske kuće bilo kakve odgovornosti takođe u februaru. U martu su „Reporter bez granica“ kritikovali Delovu intervenciju kao „neprihvatljivo šikaniranje medija“.

U avgustu je EULEX podigao optužnice protiv Redžepa Hotija i četiri druga člana redakcije dnevnog lista *Infopress* nakon objavljivanja pretnji u ovim novinama u maju i junu 2009. godine upućenim istaknutoj novinarki Jeti Džari. Pretnje su upućene posle Džarinog izveštavanja o pretnjama medijskim slobodama na Kosovu. Optužena lica bi mogla dobiti kazne od maksimalno pet godina zatvora ukoliko budu proglašena krivim.

Branioci ljudskih prava

Odbor za razmatranje ljudskih prava (HRRP) Misije Evropske unije na Kosovu (EULEX), savetodavno telo koje razmatra žalbe fizičkih lica podnete protiv EULEX-a, doneo je svoju prvu odluku u aprilu (slučaj vezan za radni odnos) i drugu u junu mesecu (neizvršenje sudske presude), ustvrdivši da je EULEX narušio imovinska prava u oba slučaja, te pravo na pravično saslušanje u drugom slučaju.

Ključni međunarodni akteri

U februaru je šef Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu, Lamberto Zanijer, ukazao pred Savetom bezbednosti na potrebu za brzom istragom o ratnim zločinima i navodima o trgovini ljudskim organima iz izveštaja Saveta Evrope. Takođe je primetio „široko rasprostranjene neregularnosti i manipulacije glasovima“ tokom izbora održanih u decembru 2010. godine. Ulrike Lunaček, izvestilac Evropskog parlamenta za Kosovo, takođe je kritikovala izborne neregularnosti.

Komitet za sprečavanje mučenja, telo Saveta Evrope, objavilo je izveštaj u oktobru mesecu nakon svoje posete Kosovu u julu prema čijim nalazima se kontinuirano loše postupa s

licima u pritvoru kosovske policije i ukazuje na nedostatak zakonskih zaštitnih mera za lica koja su prisilno smeštena u psihijatrijske institucije.

U oktobru se u godišnjem izveštaju Evropske komisije o napretku ukazalo na „ozbiljne manjkavosti“ izbora u decembru 2010. godine i potrebu za ulaganjem većih napora radi hvatanja u koštac sa organizovanim kriminalom, pri čemu je navedena „slaba“ zaštita svedoka kao posebno ozbiljan problem. U izveštaju se takođe zapaža nedostatak napretka u pogledu povratka izbeglica i interno raseljenih lica, te teški uslovi za interno raseljena lica. Kosovske vlasti se pozivaju u izveštaju da učine više kako bi poboljšale pristup „obrazovanju, zdravstvenim uslugama, stanovanju i socijalnoj zaštiti“ za Rome, Aškalije i Egipćane.